

MØNTEN

Medlemsblad for Frederikssund Møntklub

43. årgang

2020

Nr. 2

Klubmøder 1. halvår 2020

17. februar	2. marts	16. marts
30. marts	27. april	4. maj

Mødested på Pedersholm kl. 19
Roskildevej 161, Frederikssund

Møntklubben's Bestyrelse

Formand: Helge Bojsen-Møller...40 45 85 05
e:mail: helge.moenten10@gmail.com

Kasserer: Leif Poulsen..... 40 42 26 75
Danske Bank..... 1551 0002390299

Ordinære medlemmer:

Svend Åbjerg..... 47 31 70 41
Ole Nilsson..... 24 20 65 21 e:mail:olenil@live.dk
Preben Strojek ..... 22 48 10 52 e:mail: poge@c.dk
Poul Erik Budde

Redaktør: Peter B. Johansen - e:mail: peterbygballer@yahoo.dk

Anvisningssalg

Ved hvert medlemsmøde udbydes et antal numismatiske objekter ved auktion. Lister over auktionsemner og datoer findes inde i klubbladet. Eftersyn finder sted umiddelbart ved mødets start, og det er kun fuldgældige medlemmer, der kan byde på foreningens auktioner. Det er ikke tilladt at byde på egne lots.

Ved hammerslag betaler køber 2 kr./lot og sælger afkræves et auktionsgebyr til foreningen på 5%, dog højst 200 kr./lot. Købte og solgte emner afregnes direkte med kassereren efter auktionen, eller efter aftale.

Brevbud kan indtelefoneres til formanden.

Fra formandens blæk hus!

I skrivende stund d.23. januar har vi endnu ikke haft nogen form for vinter. Uden for er det ni grader, hvor er vinteren? Derfor kan jeg anbefale jer at "skøjte" lidt rundt i jeres møntsamlinger, og det er jo heller ikke nær så farligt som vintersport. Nok om det. Vi håber i alle er kommet godt ind i det nye år. Jeg ved godt at vi allerede har haft to møder i januar med rigtig mange besøgende og en vældig god stemning. Vi har også haft den glæde, at vi har fået endnu et nyt medlem. Velkommen til Else Olsen.

Det ser også godt ud med auktionsmaterialerne, flere gode ting er kommet ind. Jeg ligger i forhandling med Frank Pedersen som mange af jer kender. Han har tidligere holdt foredrag omkring 1 skillingen 1771, og har også været medlem af klubben for et par år siden. Frank har indvilget i at komme d. 2.marts, emnet er endnu ikke afgjort, men I kan godt glæde jer, Frank plejer at være meget spændende.

Ved mødet d.20.januar havde vi den glæde, at det var lykkedes at få Villy til at besøge os trods hans dårlige helbred. Fint at hans søn kunne følge ham. Bestyrelsen benyttede lejligheden til at udnævne Villy til Æresmedlem for hans store arbejde i klubben som formand i to omgange fra 1986 til 1991 og igen fra 1995 til 2005. Han har været med til at løfte vores klub alle disse år. TILLYKKE og tak. Du blev klubbens 2. æresmedlem, det er kun Kaj Seerup, der tidligere har opnået den ære. Villy modtog en pæn buket blomster og et indrammet æresbevis.

Helge

Fra Klubmesterskabet 2019

Tilnavne til mønter.

Hanrejmønter

En møntserie har fået tilnavnet "hanrejmønterne". Hvilke mønter er der tale om:

1. Hanrejmønter er en generel betegnelse for danske mønter, specielt ½ og 1-skillinge, slået i årene op til 1772, hvor Struense blev anholdt under hofballet den 17. januar og senere henrettet bl.a. for sit forhold til dronningen Caroline Mathilde. Navnet "hanrejmønter" henviser til Struenses forhold til dronningen, som var almindelig kendt, og at kongen, Chr 7, dermed var hanrej.
2. Hanrejmønterne er tilnavn til en møntserie, der blev udmøntet i 1627 i fæstningen Wolfenbüttel syd for Brunschweig. Christian 4 fik fæstningen overdraget en kort overgang under 30-årskrigen, og fæstningens service i guld og sølv blev omdannet til mønter. Omskriften på mønterne "VIC PHIL REINHARDT" blev fejlagtigt udlagt som hentydende til, at kongens var hanrej.
3. Hanrejmønter er en mindre samling gulddukater, som den tidligere ridefoged Peter Børsting fik som belønning af kongen Fr. III i 1661. Adelsmanden Kai Lykke afskedigede Børsting som ridefoged på godset Rantzausholm p.g.a. rod i regnskaberne. Børsting gik derpå til kongen og fortalte, at Kai Lykke i et brev til sin tidligere elskerinde (Børstings hustru) havde påstået, at dronningen Sofie Amalie stod i forhold til sine lakajer. Det førte i øvrigt til, at Kaj Lykkes ejendomme blev inddraget af kongen, og Kai Lykke måtte drage i landflygtighed.

Mule-hvid

Hvid er en gammel dansk møntenhed. En helt speciel hvid kaldes en "Mule-hvid". Hvad dækker det over:

1. Mule-hvide er "øgenavn" for de hvide, som Christian 1 indførte ved sin tiltræden i 1448. Ved den nye konges tiltræden kom nye mønter i omløb. De nye hvide (mule-hvide) var allerede før kongens tiltræden udmøntet i Slesvig, hvor kongen kom fra, og de blev transporteret til Ribe af vogne

med mange heste foran. Deraf navnet.

2. Mule-hvide er betegnelse for skillinger og dobbelthvide, præget 1523-24 i Oslo af slotsherren på fæstningen Akershus, Hans Mule. Møntprægningen fandt sted efter Chr. II var afsat, men inden Frederik I tiltrådte den 5. august 1525. Mønterne var stærkt undervægtige og underlødige. I øvrigt blev Hans Mule i 1521 udvalgt til Biskop i Oslo.
3. Mule-hvide er en lidt ringeagtende betegnelse for de rytterpenge, som Christian 4s møntmester i Glückstadt, Albert Dionys, udmøntede for at bruge til betaling af lejesoldater i 30-årskrigen. Der var tale om 2- og 4 denninge, der under et blev kaldt "mule-hvide". De blev gjort underlødige for at få dem til strække længere, hvilket blev opdaget, og værdien måtte sættes ned. På mønternes forside ses Chr. 4 til hest med en stridskølle, og ordet Mule skyldes både, at denningen var beregnet til ryttersoldater, og at hovedet på Chr.4s hest (specielt mulen) er afbilledet ret stor på mønten.

Vægterdukat

Hvad er en vægterdukat?

1. En "vægterdukat" er ikke nogen mønt, men en speciel polet, som blev anvendt af vagtselskaberne frem til ca. 1930, hvor man gik over til vægterure. Det fungerede på den måde, at hver vægter fik udleveret et antal poletter, når de mødte ind på arbejdet, og hvert sted, de kontrollerede, skulle en polet lægges i en mekanisme, så man kunne se, at de havde været der, og hvornår de havde været der. I Folkemunde blev poletterne kaldt vægterdukat.
2. En vægterdukat er en sjælden gulddukat fra 1682, udmøntet under Chr. V. Den har fået sit navn, fordi den på forsiden viser kongen med sit scepter, som kan have en vis lighed med en vægter. Desuden bære den latinsk omskrift, der kan oversættes til, "når andre sover, våger jeg".
3. En vægterdukat er en medalje, der i tiden fra 1706 – 1734 som blev uddelt til vægtene (nærmest datidens politibetjente), der havde tjent politidirektøren i mere end 10 år. Medaljen blev indstiftet og i de første år uddelt af politidirektør Ole Rømer.

Find de rigtige svar på bagsiden

Medlemmernes side.

Denne side vil være allokeret til indlæg fra medlemmerne. Det kunne f.eks. være:

1. En god historie/oplevelse om en mønt, seddel, medalje, polet, spillemærke o. lign.
2. Forespørgsel efter en mønt/seddel jeg lige står og mangler i min samling.
3. Hvad er det? Hvor stammer mønten fra?
4. Varianter, fejlpräg o.lign.
5. Andre numismatiske finurligheder

Nødpengesedler fra Sønderjylland/Nordslesvig (Zone I). Prolog

Så nåede vi år 2020, 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark, landområdet som Danmark mistede efter krigen med Preussen og Bismarck, Jernkansleren, i 1864 (2. Slesvigske krig). Nu gik den danske grænse ved Kongeåen. Efter Tysklands nederlag i 1. verdenskrig blev det ved Freden i Versailles besluttet, at Danmark skulle have noget af det tabte land tilbage. her skulle Slesvigs forhold afgøres ved en folkeafstemning. Som nævnt havde området efter 1864 været indlemmet i Tyskland, men det havde en særdeles kompliceret etnisk sammenhæng med dansk i nord og tysk i syd og en midterdel, der var vanskelig at dele. Som Ole har fortalt ved en tidligere lejlighed skulle Slesvig og Holsten i følge Ribebrevet, som var en aftale indgået den 5. marts 1460 mellem det holstenske ridderskab og den danske konge Christian 1, og som skulle holde landene Slesvig og Holsten "ewich tosamende ungedelt", evigt udelte sammen. Ribebrevet kom til at spille en stor rolle i 1800-tallets nationale konflikt mellem Danmark og Slesvig-Holsten om en opdeling af Slesvig og Holsten i henhold til nationalitets-princippet, hvilket ifølge slesvig-holstenerne ville være et brud på Ribe-brevets garanti.

Resultatet af folkeafstemningen kender vi, Danmark fik Nordslesvig tilbage, dvs. Sønderjylland, som vi kender det i dag. Genforeningen blev markeret ved, at Christian X den 10. juli 1920 på sin hvide hest red over den daværende dansk-tyske grænse, selvom genforeningen egentlig allerede var effektueret på Valdemarsdag den 15. juni. En morsom hændelse er fortalt i bogen 'Mit Levned' af tidligere rigsantikvar Olaf Olsen og omhandler et møde med Mærsk McKinney Møller. Jeg citerer: "I 1995 var det 75-år siden, at Sønderjylland vendte hjem til

Danmark. Da både far og søn – og dermed fonden - altid havde været varmt engageret i den sønderjyske sag, regnede jeg med at det ville være en smal sag at få et par millioner kroner fra fonden til en jubilæumsudstilling om Genforeningen i museets nye store Egmonthal. Jeg fik derfor mine medarbejdere på Nationalmuseets afdeling for nyere tid til at udforme et nydeligt skitseprojekt for en sådan udstilling, som jeg så fortrøstningsfuldt forelagde for hr. Møller på hans kontor på Esplanaden. Jeg kunne ikke undgå at bemærke, at han under min redegørelse så lidt betænkelig ud, men blev alligevel lidt forbavset, da han bagefter sagde: ”De er naturligvis velkommen til at søge. Men jeg tror nu ikke, at De skal regne med noget fra os. Jeg skal sige Dem, jeg mener ikke, at der er noget at fejre. Vi fik jo ikke det hele!”. Hvordan mon A.P. Møller Fonden stiller sig ved jubilæet i 2020?

Fortsættes.

Referencer

Olsen, Olaf. Mit levned. Et liv i arkæologiens og historiens tjeneste. Udgivet på forlaget Wormianum 2017. Bogen kan varmt anbefales.

Versailles freden. www.historiskerejser.dk

Genforeningen med Sønderjylland. www.kongehuset.dk

Ribebrevet. www.graenseforeningen.dk.

Den nationale sag. www.denstoredanske.dk

Siegs Seddelkatalog Danmark 2014 s. 348ff

Lodberg, Jesper. Det store sønderjyske - nødpengeseddelkatalog zone 1,2006

HUSK

Det er muligt at byde på vores auktioner ved brevbud, hvis du er forhindret eller hellere vil sidde der hjemme og hygge dig. Ring blot til Helge eller en anden fra bestyrelsen, måske få et andet medlem til at byde for dig. Er to bud lige høje er det den bydende i salen, der får hammerslag.

Auktionsresultater

16. september		7. oktober		21. oktober		4. november	
Nr.	kr.	Nr.	kr.	Nr.	Kr.	Nr.	Kr.
81	150	50	190	1	5	3	70
86	35	51	80	2	5	4	10
87	50	52	25	3	7	8	60
91	85	56	80	4	5	9	60
92	33	57	60	5	20	12	90
93	12	58	75	7	5	14	250
94	20	69	80	9	5	18	175
95	22	70	75	17	5	22	7
96	10	71	40	18	10	23	5
97	10	72	40	19	12	24	5
98	50	73	50	21	25	25	5
100	16	82	5	22	25	27	5
101	20	83	5	22	29	32	5
103	50	84	5	23	25	35	5
104	75	85	5	24	25	38	5
105	65	86	5	25	20	40	5
106	30	87	9	26	30		
107	20	88	300	27	35		
108	20			28	35		
109	20			29	35		
110	40			30	35		
111	10			31	35		
112	30			32	35		
113	10			33	25		
114	100			34	25		
115	10			35	25		
				36	25		
				37	30		
				38	15		
				39	7		
				40	1200		

Møntsalg - mandag den 17. februar

Lot nr.	Land	Beskrivelse	År	kvalitet	lim.
VI 121	Danmark	Snurremønt mønter i Nordjælland		sølv 925	50
122	Danmark	Snurremønt mønter på Sheraton		sølv 925	50
123	Danmark	Snurremønt mønter på Sheraton		sølv 925	50
124	Danmark	Mønter i Nordsjælland		sølv 925	45
125	Danmark	Mønter i Nordsjælland		messing	20
126	Danmark	Mønter i Nordsjælland		messing	20
127	Danmark	Mønter i Nordsjælland		messing	20
128	Danmark	Hækkerupsæt		0	30
129	Danmark	2 kr.jub	1958	0	35
130	Danmark	10 kr. H.C. Andersen Den grimme ælling	2005	0	150
131	Trankebar	1 kas	ca. 1730	-1	HB
HBM 132	Sverige	2 kr.	1946	01	15
133	Sverige	2 kr.	1947	01	15
134	Sverige	2 kr.	1971	0	8
135	Danmark	1 skilling	1781	1	75
136	Danmark	1/2 skilling	1852	01	40
137	Danmark	Dronning Alexandrine Medalje			20
kh/hb 138	Tyskland	5 mark	1986 F	0	40
139	Tyskland	Kopi mønt Goslar			25
140	Tyskland	1000 års Hansestad	1994	0	30
HBM 141	Danmark	Tre nye albums til Euro mønter		0	50
142	Tyskland	Sedler 11 stk.	1908-20	var.	HB
VI 143	Danmark	1/5 RBS	1842	1	55
144	Danmark	1/2 skilling	1857	01	25
145	Danmark	2 skilling Chr. VII	1782	-1	20
146	Norge	1 skilling	1816	1	50
147	Norge	1/2 skilling	1841	1	75
148	Sverige	1/4 skilling	1807	1	20
149	Sverige	1/3 skilling	1848	1	20
150	Sverige	5 øre	1858	1	20
151	Sverige	1/16 rigsdaler	1848	1	35
HBM 152	Island	4 forsk 1 kr.		0	10
153	Island	10 kr, 2 stk.	1987-04		12
154	Island	5 kr. 3 stk.	1981-84	var.	12
155	Danmark	Love tokens			8
156	Sverige	2 kr. jub.	1938 puds.		25
Sh/HB 157	Danmark	Klubmønt bronze	1976	0	150
158	Danmark	Klubmønt bronze	1978	0	150
159	Sverige	1 kr. 3 stk.	1936-39	var.	25
160	Sverige	1 kr. 2 stk.	1875-192	var.	30

Møntsalg - mandag den 2. marts

Lot nr.	Land	Beskrivelse	År	Kvalitet	Limit
sh/hbm 161	Danmark	Klubmønt	1976	0	150
162	Danmark	Klubmønt	1978	0	150
163	Danmark	Klubmønt	1979	0	150
164	Danmark	Klubmønt	1979	0	150
165	Danmark	Klubmønt	1980	0	150
166	Danmark	Klubmønt	1981	0	150
167	Danmark	Klubmønt	1982	0	150
HBM 168	Danmark	Medalje Margr 50 år 1990	1990	0	50
169	Danmark	500 kr Margr. 70 år	2010	0	550
170	Danmark	Medalje Sporrøng Speciedaler		0	200
171	Danmark	200 kr Kronprinsbryllup	2004	0	275
172	Danmark	200 kr Dr. Sølvbryllup	1992	0	275
173	Danmark	200 kr 25 års jubilæum	1997	0	280
174	Danmark	200 kr Dr. 50 år	1990	0	275
175	Danmark	10 kr Tronskifte	1972	0	50
176	Island	1 kr.	1984-89	var	5
177	Island	10 kr	1984-87	var	5
178	Island	2 kr. 1958, 10 kr. 1978		var	8
179	Jamaica	Sedler 2-10-20-100 dollar		var	40
180	Danmark	Mønthuset danske regenter 14 medaljer i sølv			
		1 træ æske ejerbevis ægthedscertifikat			1500
PBJ 181	DK	Kgl. Møntsæt	1975	0	400
182	DK	Kgl. Møntsæt	1980	0	700
183	DK	Kgl. Møntsæt	1986	0	125
184	DK	Penning Svend Estridsen - Hgb 65	1047-74	1+	2500
185	DK	Chr. VII - ½ Speciedaler DCL - H 12 B	1786	1-1+	3000
186	DK	8 Rigsbankskilling - H 32	1836	1+	275
187	DK	16 Rigsbankskilling - H 30 C	1839	1	275
188	DK	32 R.B.S. FK/FF - H 5 - Møntskær	1842	1+	500
189	DK	4 Skilling - S 3.2	1871	1	125
190	DK	1 øre - S 1.1	1876	1	2200
191	DK	1 øre - S 1.1 irpletter	1892	1-	200
192	Færøerne	1 øre	1941	1+	300
193	DK	5 øre - pæn mønt	1923	1-1+	900
194	DK	10 øre	1888	1-	400
195	DK	10 øre	1947	1+	600
196	DK	1 krone	1924	1-	450
197	DK	1 krone	1940	0-01	250
198	DK	Chr IX 60 års regeringsjubilæum	1903	0-01	200
199	DK	10 krone guld	1908	01	800
200	USA	One dollar Liberty	1980	1	5

Møntsalg - mandag den 16. marts

Lot nr.	Land	Beskrivelse	År	Kvalitet	Limit
HBM 201	Fr.sund	Årsmedalje	1976	0	150
202	Fr.sund	Årsmedalje	1977	0	150
203	Fr.sund	Årsmedalje	1978	0	150
204	Fr.sund	Årsmedalje	1979	0	150
205	Fr.sund	Årsmedalje	1980	0	150
206	Fr.sund	Årsmedalje	1981	0	150
207	Fr.sund	Årsmedalje	1982	0	150
208	Fr.sund	Årsmedalje	1983	0	150
209	Fr.sund	Årsmedalje	1984	0	150
210	Fr.sund	Årsmedalje	1986	0	150
211	Fr.sund	Årsmedalje - sølv nr. 39	1980	0	300
212	Fr.sund	Årsmedalje - sølv u/nummer	1983	0	300
213	Fr.sund	Årsmedalje - sølv nr. 1	1984	0	300
KH 214	Tyskland	10 mark Berlin 750 år	1987	0	40
215	Tyskland	10 mark Olympiade	1972	0	40
216	Tyskland	5 mark Fr. Ebert	1975 J	0	30
217	Tyskland	5 mark Fr. d. Store	1986 F	0	30
218	Tyskland	2 mark	1991 A	1+	5
219	Tyskland	2 mark	1992 J	1++	8
220	Tyskland	2 mark	1989 O	1+	5
221	DDR	10 mark seddel 1971			40
HBM 222	Danmark	½rigsdaler	1855	1+	225
223	Danmark	1rigsdaler	1854	1+	225
224	Danmark	½skilling	1868	1+	30
225	Danmark	1penning Erik Menved		1+	30
226	Danmark	1/6rigsdaler	1808	1+	300
227	Danmark	1Speciedaler Offermark	1846	1++	1500
228	EU	Euro albummer Gave til klubben	klubben	nye	250
VI 229	USA	½ dollar Kennedy	1972	o1	20
230	Norge	1/3 rigsdaler	1799	1/1-	350
231	Sverige	½ skilling Sieg 25	1832	1++	40
232	Sverige	2 skilling Sieg 8	1846	1	30
233	Sverige	5 kr Jubilæum	1966	0	25
234	Sverige	4 skilling	1849	1+	100
235	Sverige	1/2 skilling bidskade	1821		20
236	Sverige	1/4 rigsdaler Sieg 29	1831	1+	200
237	Finland	50 marka Jubilæum	1982	0	45
238	Finland	50 marka Jubilæum	1983	0	45
239	Sverige	1 skilling Sieg 5	1819	1	20
240	Danmark	2 skilling	1818	1+	150

www.frederikssund-moent.com

Resultat af spørgsmål vedr. Klubmesterskabet 2019

Tilnavne til mønter (2-2-2)

Resultat af klubmesterskabet 2020:

1. plads Peter
2. plads Anders
3. plads Sven

Alle har fået overrakt deres respektive pokaler, og en stor tak til Ole for de mange fantastiske numismatiske spørgsmål, der ikke sjældent vakte megen moro.

Det er ikke en ærlig mand, som sælger elastik i metermål. (Storm P)

Bygballe Coins

Køb – Salg – Vurdering

Danske mønter, medaljer og numismatisk litteratur

www.bygballecoins.com